

Hørings svar til sak om skole- og tilbudsstruktur i Innlandet

Nord-Aurdal Høyre understreker betydningen av høykvalitets skoletilbud for ungdom i Valdres, og peker på at disse prinsippene kan være like gjeldende for andre områder i Innlandet. Det er essensielt at ungdom har tilgang til et bredt spekter av utdanningsveier som fører til videre studier eller arbeid, og at disse valgmulighetene er av høy kvalitet. Det er også viktig at disse utdanningstilbudene er tilgjengelige i nærheten av hvor elevene bor, samtidig som de har friheten til å velge den skolen som best møter deres individuelle behov. Videre er det avgjørende at utdanningstilbudene er tilpasset arbeidsmarkedets etterspørsel, slik at det er en harmoni mellom arbeidslivets behov og fylkeskommunens tilbud.

Svar på spørsmål (punkt 2)

Fordelingen mellom studieforbereende og yrkesfag er et viktig tema i utdanningspolitikken, spesielt med tanke på arbeidslivets fremtidige behov. Det er en balansegang mellom å sikre at arbeidsmarkedet har tilgang på nødvendig kvalifisert arbeidskraft og å ivareta den enkelte elevs ønsker og interesser. I denne sammenhengen er god studieveiledning essensielt, slik at elever får hjelp til å navigere i valgene sine, enten det leder til direkte arbeid eller videre studier. Det er også viktig å anerkjenne at arbeidsmarkedet stadig endrer seg, og utdanningssystemet må være fleksibelt nok til å tilpasse seg disse endringene. Dette kan innebære å vurdere fordelingen av studieplasser mellom ulike fagfelt og å fremme yrkesfag som et verdifullt og attraktivt utdanningsvalg.

Hvordan sikre bredden innen studieforbereende opplæring, med hensyn til kreative utdanningsprogram?

I Valdres har vi ingen av de kreative fagene innen studieforbereende opplæring, men vi registrerer at det går hardt ut over musikk, dans og drama flere steder i fylket. Nord-Aurdal Høyre anerkjenner at noen elever har behov for en slik retning for å komme seg gjennom videregående opplæring, og at fagene kan være relevante for høyere opplæring elevene ønsker å søke seg videre til. Nord-Aurdal Høyre er opptatt av at slike tilbud skal være søkbare også for ungdom fra Valdres.

Det samme gjelder for idrettsfag, som vi har i Valdres i dag. Dette må være et søkbart tilbud for elever fra andre regioner.

Hvordan kan vi tilrettelegge for borteboere bedre enn i dag? Spesifiser gjerne samarbeidstiltak i og med den enkelte vertskommune, hjemkommune, fylkeskommunen og eventuelt andre aktører.

Valdres videregående skule har en relativt høy andel elever som bor på hybel, og har jobbet aktivt med denne elevgruppen over tid. Nord-Aurdal Høyre mener det er viktig at tilbudene som er spesielt rettet mot denne elevgruppen i størst mulig grad også skal være tilgjengelig for hjemmeboende elever for å bygge sterkere fellesskap.

"Ung i Valdres" er en suksesshistorie, som er et samarbeid mellom fylkeskommunen og kommunene i regionen gjennom Valdres Natur- og kulturpark. Gjennom kultur, fysiske og sosiale aktiviteter gir "Ung i Valdres" elevene mestringsarenaer de kan bli trygge i og vokse på.

Hvordan kan fylkeskommunen best ivareta elevgrupper med særskilte behov i framtidig struktur, herunder elevene som i dag går på Nordstumoen?

Elever med særlige behov er en enda mindre homogen gruppe enn elever med ordinære behov. At en elev har behov for tilrettelegging på ett eller flere områder, betyr ikke at eleven passer i gruppe med elever som har behov for en helt annen tilrettelegging.

Nord-Aurdal Høyre mener det er viktig at alle elever skal ha de samme rettighetene etter opplæringsloven. Det betyr at også elever med særlige behov skal ha rett til å komme inn på ett av tre skolevalg. For elever med særlige behov er det kanskje enda viktigere å ha rett til å søke seg forbi den nærmeste skolen, dersom en annen skole har et tilbud som passer bedre.

Er det andre geografiske områder hvor det er aktuelt med slike samarbeid over fylkesgrenser og med konkrete skoler?

For Valdres sin del, med plassering lengst vest i fylket, er det mulig å se for seg avtaler med Vestland, Buskerud og Akershus. For deler av Valdres er det kortere vei til Årdal, Sogndal, Gol eller Hønefoss enn det er til nærmeste alternative skole i Innlandet.

For enkelte fag det er vanskelig å etablere eller beholde, kan det være hensiktsmessig med samarbeid over fylkesgrenser. Det er en forutsetning for slike samarbeid over fylkesgrensene at de ikke undergraver grunnlaget for våre egne videregående skoler. Det er mulig å se for seg samarbeid begge veier over de samme fylkesgrensene, slik at tilbudet i grenseregioner sees i sammenheng med tilbud i naboregioner over fylkesgrensene.

Fylkeskommunen har allerede før strukturendring flere lokaler med kapasitet for mer/annen aktivitet. Høringsinstansene inviteres til å komme med innspill til alternativ bruk av fylkeskommunal eiendom i egen region.

Vi er ikke kjent med at det er overflødige lokaler ved Valdres videregående skule pr i dag. Skolens bygningsmasse fremstår som lite egnet til annen virksomhet, kanskje med unntak av bygget der Karriere Innlandet holder til. Dersom det er ledig kapasitet her, ville det være naturlig å se for seg annen offentlig kontorvirksomhet. Det er neppe særlig aktuelt å legge publikumstjenester eller næring hit.

Ungt utenforskap er en økende utfordring. Det å ha fullført videregående opplæring har stor betydning for å sikre varig fotfeste i arbeidslivet. Hvordan bør den videregående skole- og tilbudsstrukturen utformes for å sikre at flere fullfører videregående opplæring?

Nord-Aurdal Høyre mener det viktigste grepet er å ha en god rådgivingstjeneste. Det må være fokus på hva elevene selv ønsker og er motivert for. Alt for mange får råd basert på hvilke karaterer de har. En ungdom som ikke ser for seg å studere etter videregående, bør aldri få råd om å gå studiespesialiserende. Det skjer dessverre fortsatt i dag.

Alternativer og modeller (punkt 3)

For Valdres videregående skule handler alle modellene om restaurant- og matfag. Nord-Aurdal Høyre mener det er feil tidspunkt å ta RM ut av tilbudsstrukturen nå. De siste par årene har det vært jobbet hardt i næringen for å øke interessen for faget. Dette arbeidet er i ferd med å bære frukter. Det ville være synd om dette arbeidet skal kastes bort nå.

Uavhengig av om utdanningsprogrammet består eller ikke, er restaurant og matfag viktig i Valdres. Vi har en stor reiselivsnæring, og vi har en rekke produsenter av tradisjons- og lokalmat. For uten å være verdifull næring i seg selv, er disse en viktig del av identiteten til regionen. Nord-Aurdal Høyre er opptatt av at disse bransjene sikres tilgang på kvalifisert arbeidskraft.

Andre modeller (punkt 4)

Nord-Aurdal Høyre er bekymret for Dokka videregående skole, og ser absolutt poenget med å sikre industrien på Dokka tilgang på arbeidskraft. Dette kan bli vanskelig i skyggen av Raufossindustrien. Vi kan imidlertid ikke se at det skulle være mulig å styrke Dokka på bekostning av Valdres Videregående skule. Stort sett alle argumentene for å verne om Dokka, er minst like gyldige for Valdres.

Vi er av den oppfatning at Dokka ikke kan bestå over tid uten et studiespesialisering-tilbud. Eksistensspørsmålet blir om Dokka kan styrkes f.eks ved at en klasse idrettsfag kunne flyttes fra eksempelvis Lena eller Gausdal til Dokka.

I Gjøvikregionen er det ikke elevgrunnlaget for Dokka som synker mest, og det virker som om det pekes på skolen mest fordi det er den eneste skolen i regionen som kan legges helt ned. Det synes vi er et dårlig argument.

Det er også bemerket at avstandene fra Dokka til skolene på Lillehammer, Gjøvik, Raufoss og Valdres er relativt korte slik at det er mulig å dagpendle. Vi mener det er i grenseland av hva det er rimelig å forvente. Avstanden fra Dokka til Gjøvik, Raufoss, Leira, Lillehammer og Lena er mellom 43 km (Gjøvik) og 58 km (Lena). Det er andre steder det er kortere reiseavstander, der skoler likevel foreslåes opprettholdt.

Dersom det ikke lar seg gjøre å redde Dokka, bør det være naturlig å vurdere om Valdres videregående skule kan bidra med pedagogisk kompetanse til smidige alternative løsninger sammen med lærebedrifter på Dokka.

Når det gjelder naturbruk, vil Nord-Aurdal Høyre bemerke at Valle har fungert godt, også for ungdom fra Valdres. Vi vil advare mot å svekke tilbudet på Valle, også sett i lys av de investeringene skolen har fått de senere år. Valle er svært godt rustet for å gi opplæring innen moderne landbruk.

Dersom det blir endringer enten innen landbruk eller skogbruk ved de øvrige naturbruksskolene i fylket, er det naturlig å se på om tilsvarende tilbud bør styrkes ved Valle. Valle er den eneste skolen som har tilbud som overlapper med både Jønsberg og Sønsterud.

Håndtering av demografiske og økonomiske forutsetninger (punkt 5)

Nord-Aurdal Høyre ser at det blir vanskelig å opprettholde god kvalitet uten at det gjøres strukturelle grep. Vi foreslår derfor ikke å opprettholde skolesteder som er foreslått nedlagt, men vi synes nok en gang at det er riktig å peke på at det er vanskelig å forsvare en nedleggelse av Dokka videregående skole.

I vår egen region ser vi at elevgrunnet er synkende, men mener det fortsatt vil være grunnlag for skolen i overskuelig fremtid. Dersom tilbudene må justeres, forutsetter vi at det gjøres i dialog med regionen og det lokale næringslivet slik at det blir mulig å etablere alternative ordninger.

Alternative opplæringsmodeller (punkt 6)

Nord-Aurdal Høyre mener 2+2-modellen fortsatt må være hovedmodell i yrkesopplæringen. Det forutsetter imidlertid at det finnes et relevant opplæringstilbud.

Vi mener:

- Modell 2 bør etableres alle steder der en skole har vg1-tilbud, men ikke relevant vg2-tilbud innen samme utdanningsprogram og arbeidslivet har læreplasser.
- Modell 4 bør vurderes som alternativ til modell 2 når skolen har et annet vg2-tilbud innen samme utdanningsprogram og arbeidslivet har læreplasser.
- Modell 1 bør prøves ut når eleven ikke har et passende vg1-tilbud i nærheten, og arbeidslivet kan tilby læreplasser. Vi mener modellen krever en aktiv oppfølging fra skolen, f. eks med samlingsbasert opplæring i fellesfag og enkelte deler av programfag. Dersom elevene ikke kan bo hjemme under samlingene, må skolen ha tilgang på boliger egnet for kortvarig opphold.

Partnerskapsmodeller for kommunale ansvarsområder

Nord-Aurdal Høyre mener det er viktig at elevtjenesten er tilstede på skolen. Dersom f.eks helsesykepleiertjenesten overlates til vertskommunen alene, er det nærliggende for kommunen å tilby tjenestene i egne lokaler.

For å kunne tilby helsesykepleiertjeneste til elevene på Valdres vidaregåande skule, har kommunene i Valdres inngått et spleiselag. Fylkeskommunen har stilt med egnede lokaler. Dette ser ut til å ha fungert godt.

Nord-Aurdal Høyre mener fylkeskommunen må ta initiativ til å evaluere de ordningene som er etablert ved de videregående skolene, og utarbeide en "beste praksis" basert på funnene.

Vi mener det er en forutsetning for å lykkes:

- at tjeneste oppleves sømløs for elevene.
- at de kommunale tjenestene integreres i et fellesskap med den fylkeskommunale delen av elevtjenesten.
- at elevtjenesten har god dialog med relevante helsetjenester i kommunene elevene kommer fra og bor i, slik at de sikres en helhetlig oppfølging når det er behov for det.
- at fylkeskommunen tar et overordnet ansvar for å få på plass samarbeid med vertskommuner og hjemkommuner i regionen.